

Memo

Veranderopgave Inburgering Regio Alkmaar

Datum: 24 november 2021

Aan: Gemeenteraden regio Alkmaar

Van: Stuurgroep Veranderopgave Inburgering Regio Alkmaar

Missie nieuwe wet inburgering

In de nieuwe wet Inburgering wordt er vanuit gegaan dat betaald werk de snelste weg naar integratie en meedoen in de Nederlandse samenleving is. Dat geldt zowel voor nieuwkomers als voor Nederlanders met een migratieachtergrond. Daarom krijgt werk een centrale plek in het integratie- en inburgeringsbeleid. In veel sectoren dreigen of zijn bovendien tekorten aan werknemers. Daarom is dit hét moment om hiermee aan de slag te gaan.

Minister Koolmees: *"Nederlanders met een niet-westerse achtergrond zijn vaker werkloos, oververtegenwoordigd in de bijstand en hebben een lager inkomen. Ook nieuwkomers blijven veel te vaak en veel te lang in de bijstand steken. Dat is onwenselijk voor henzelf en de samenleving. Bovendien hebben werkgevers de komende jaren al die mensen keihard nodig. Of ze nou Matthijs of Mohammed heten."*

Inleiding

Op 2 juli 2020 heeft, op voorstel van minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Tweede Kamer de wet voor een nieuw inburgeringsstelsel aangenomen die op 1 januari 2022 inwerking treedt. In het nieuwe inburgeringsstelsel krijgen gemeenten de regie over de uitvoering van de inburgering. Het doel van deze nieuwe wet is dat alle inburgeringsplichtigen snel en volwaardig mee kunnen doen aan de Nederlandse samenleving, het liefst door middel van betaald werk. Een belangrijk onderdeel van de nieuwe wet is de combinatie van het leren van de taal, waarbij het streven taalniveau b1 is, en participeren in de Nederlandse samenleving door bijvoorbeeld (vrijwilligers)werk of het volgen van een opleiding.

Onderdeel van de nieuwe wet zijn drie leerroutes: de B1-route, de Z-route en de Onderwijsroute. Voor die groep die in het huidige stelsel in aanmerking komt voor ontheffing, zal in het nieuwe stelsel aan de zelfredzaamheidsroute deelnemen. In de regio Alkmaar worden alle voorbereidingen getroffen om deze wet uit te kunnen voeren per 1 januari a.s. Dit wordt gedaan in zeer nauwe samenwerking met het (op te richten) SORA.

In de bijlage is een presentatie met schematisch overzicht weergegeven van het proces per 1 januari 2021.

Brede intake en Persoonlijk Integratieplan (PIP)

Belangrijk onderdeel van de nieuwe wet is het uitvoeren van een brede intake en het opstellen van een Persoonlijk Integratieplan (PIP). Bij de brede intake worden alle leefgebieden bevraagd, zodat een goed en compleet beeld van de inburgeraar ontstaat. Op basis van deze brede intake wordt in overleg met de inburgeraar een PIP opgesteld, waarin de route en doelen worden bepaald.

In de regio Alkmaar komt de verantwoordelijkheid voor een brede intake en het opstellen van het PIP bij de klantmanagers (consulenten) van het SORA te liggen. Ook wordt in het najaar geïnvesteerd in opleiding van de medewerkers die deze brede intake en opstellen van het PIP gaan uitvoeren.

Maatschappelijke begeleiding

Binnen de nieuwe wet wordt ook maatschappelijke begeleiding onderdeel van het inburgeringstraject. De inburgeringsplichtige wordt na huisvesting binnen de gemeente begeleid en ondersteund bij het regelen van praktische zaken en kennismaking met de Nederlandse samenleving en de lokale omgeving. De begeleiding en hulp aan statushouders staat ten dienste van het versterken van de zelfredzaamheid en participatie van inburgeringsplichtigen.

In de aanbesteding is naast de leerroutes ook het onderdeel maatschappelijk begeleiding opgenomen in een apart perceel. Hier hebben vier partijen zich voor ingeschreven, waarvan er eentje is geselecteerd om dit uit te gaan voeren per 1 januari a.s. Dit is INOVA.

Stand van zaken B1-Route en Z-Route

In de nieuwe wet stromen naar verwachting de meeste inburgeraars in bij de B1-Route, waarbij gestreefd wordt naar taalniveau B1 en inburgeraars worden voorbereid op, en toegeleid naar, betaald werk. De Z-Route is de zogenaamde zelfredzaamheidsroute. Deze route is voor mensen voor wie taalniveau B1 niet haalbaar is, waarin het hoogst haalbare taalniveau wordt nagestreefd en mensen worden voorbereid op werk of een andere vorm van participatie.

In juli j.l. heeft een Europese Aanbesteding plaatsgevonden, waarbij er 7 partijen hebben ingeschreven op de opdracht voor deze twee routes. Daar is één partij uit geselecteerd, welke per 1 oktober de opdracht definitief gegund heeft gekregen: EdINOVA.

Stand van zaken Onderwijsroute

In tegenstelling tot de B1- en Z-route, is de Onderwijsroute nog niet aanbesteed. Bij de start van voorbereiding op de nieuwe wet is landelijk geconstateerd dat beschikbare budgetten vanuit gemeenten, en de geschatte kosten door ROC's niet verenigbaar waren. Op 12 november j.l. is bekend geworden dat het ministerie daarom extra middelen vrijmaakt voor de Onderwijsroute. Omdat in onze (boven)regio dit besluit is afgewacht, biedt het waarschijnlijk meer dan voldoende mogelijkheden voor een goed aanbod voor een Onderwijsroute gericht op MBO 2 t/m 4. Voor HBO en WO zijn afspraken gemaakt met regio Amsterdam, inburgeraars kunnen daar een Onderwijsroute op niveau volgen.

Eén van de oplossingen die eerder is aangedragen om de knelpunten rondom de Onderwijsroute weg te nemen is het opschalen in de regio. Dat betekent dat regio Alkmaar samenwerkt met regio's Kop van Noord-Holland en West-Friesland, om gezamenlijk een aanbesteding voor te bereiden.

Voor bovenstaande ontwikkelingen geldt dat er zeer nauw wordt samengewerkt met kwartiermakers, beleidsmedewerkers, strategen, management en bestuurders betrokken bij de totstandkoming van het SORA. Deze ontwikkelingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, waarop de samenwerking tussen deze twee projecten zich ook gevormd heeft.

Informatievoorziening Gemeenteraden

In de nieuwe wet worden de meeste onderwerpen¹ door de nieuwe wet zelf geregeld en bij het college van Burgemeester en Wethouders neergelegd. In de wet zijn geen bepalingen opgenomen waarin de wetgever gemeenteraden de opdracht geeft bij verordening regels vast te stellen. De gemeenteraad heeft dus geen verordeningplicht, waarop binnen de regio Alkmaar is gekozen voor het werken met beleidsregels.

Deze keuze is niet enkel gemaakt vanwege het ontbreken van een specifieke opdracht om een verordening op te stellen, maar ook ingegeven door een aantal andere zaken. Het voornemen is om de uitvoering van de Wet inburgering te delegeren aan het SORA. Beleidsregels kunnen door het SORA zelf worden vastgesteld. Aanpassing van verordeningen bij de verschillende gemeenten kost tijd en inzet, wat snelle en adequate dienstverlening van SORA kan belemmeren. De klant (inburgeraar) heeft baat bij snelle en adequate dienstverlening. Dit geldt met name voor (onvoorzien) uitvoeringsproblemen, wat te verwachten is bij de inwerkingtreding van een nieuwe wet. Omdat het besluitvormingstraject veel sneller is, komt dit zeer waarschijnlijk de dienstverlening (en daarmee het resultaat van inburgeraar) ten goede.

Bovenstaande besluit is genomen onder voorwaarde dat gemeenteraden actief betrokken worden bij de uitvoering van de Wet inburgering. Hieronder is een uiteenzetting gemaakt van dat voorstel.

- Dashboard Halte Werk/SORA

SORA monitort de uitvoering van de Wet inburgering.

Ieder kwartaal wordt verantwoording afgelegd in het Dashboard. Het Dashboard wordt aangepast aan de nieuwe doelgroep Inburgeringsplichtigen en vandaaruit volgt (net als voor de uitvoering van de Participatiewet) per kwartaal een verantwoording.

- Benchmark Statushouders

Alle gemeenten binnen de regio zijn intussen aangesloten op de Benchmark Statushouders van Divosa. Deze Benchmark genereert vergelijkende cijfers tussen gemeenten van aantallen statushouders. De Divosa Benchmark Statushouders biedt de mogelijkheid de situatie per gemeente te vergelijken rondom de volgende vragen: Hoeveel statushouders heeft mijn gemeente gehuisvest? Wie zijn de gehuisveste statushouders in mijn gemeente? Hoe staat het met hun inburgering? En hoe vergaat het hen qua werk, inkomen en onderwijs? En van welke

¹ Onder andere: brede intake, het PIP, Participatieverklaringstraject, de Module Arbeid en Participatie, maatschappelijke begeleiding, voortgangsgesprekken met inburgeringsplichtigen, schakelen naar een andere leerroute, afschalen van B1-nivo naar A2 nivo.

voorzieningen maken zij gebruik? Het vergelijken van de eigen cijfers met andere gemeenten geeft inzicht in de eigen situatie en is een startpunt voor leren en verbeteren samen met andere gemeenten.

- Jaarrapportage instroom vanuit de taakstelling huisvesting statushouders

Een jaarrapportage (als een jaarverslag) met betrekking tot de instroom vanuit de taakstelling huisvesting statushouders (informatie afkomstig uit het COA). Dit jaarverslag kan onder andere ingaan op (keuze per gemeente) aantallen alleenstaanden, gezinnen, volwassenen, kinderen en aantallen woningen die zijn verstrekt. Ook kan in dit jaarverslag de aansluiting binnen of met de inburgeringsketen worden uitgelicht.

- Raadsbijeenkomsten en raadsinformatiebrieven

De voortgang van de implementatie van de nieuwe wet in de regio Alkmaar kan op verschillende manieren periodiek tot een agendapunt van regionale bijeenkomsten worden gemaakt, of raden kunnen per raadsinformatiebrief op de hoogte worden gesteld van de voortgang.

Omdat er samenhang is met de ontwikkeling van de implementatie van de Sociale Organisatie Regio Alkmaar, gebeurt dit hiermee in afstemming. Daarnaast worden ingrijpende ijkpunten, sec de nieuwe wet, via het college (die bepaalt deze prioriteit) ter informatie aan de raad doorgezonden.

Conform het regeringsvoornemen is het handig om uit te gaan van een goede inwerkingtreding van de wet over een periode van 5 jaar. Alsdan gaat ook de prestatiebekostiging in.